

Zpravodaj

Společnosti přátel Itálie

rok: 2011 • ročník: XVI • číslo: 1-2

Adresa redakce:

Brixho 21, 162 00 Praha 6
Tel./fax: 235 362 939
Mobil: 606 648 317

Internet:

prateitalie@seznam.cz
www.prateitalie.eu

Číslo účtu:

1937698369/0800

Odpovědný redaktor:

Rostislav Pietropaolo

Náklad:

650 výtisků

Sazba a tisk:

Firma KELOC PC, spol. s r.o.,
náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla:

30. června 2011

Thermopyly, Berlusconi, Montesquieu a nová renesance – recept na záchranu demokracie

Demokracie, magický totem západní civilizace. Systém hodnot a pravidel, který na ideologické úrovni postupně nahradil teokracii římské církve, tak, jak se o to bezúspěšně snažily nacistické, fašistické a komunistické režimy 20. století. V sekularizované společnosti, jež ztratila hodně ze své víry v mystérium a v nadpřirozené (což však neznamená, že ji přestala potřebovat), byla demokracie povýšena na univerzální všelék správy stále složitějších společenství, jakými moderní společnosti jsou. A to zcela poprávu, když musíme souhlasit s Churchilllem, podle něž je demokracie nejhorším způsobem vlády, pomíne-li všechny ostatní, které jsme vyzkoušeli. Když řecké městské státy roku 480 před naším letopočtem zastavily u Thermopyl Xerxovy Peršany, byly položeny základy filozofického a myšlenkového systému, který se pomalu rozšířil po celém západě coby opak orientálních absolutistických systémů asijského původu, do nichž můžeme klidně zařadit i hrůzy onoho krvežíznivého faraóna zvaného Stalin.

I když se Řekům podařilo zastavit perskou totalitní epidemii, Evropa nedokázala totéž po konci 2. světové války. A tak bezbřehá nenasytlost a neukojitelná žravost velkopřumyslníků liberální doby vytvořila spolu s miliony hladových vyvrženců živnou půdu pro nový ideologický mor z východu: komunismus.

Železná opona se zhroutila a Česká republika se znovu oprávněně stává součástí západního světa. Má výhodu své zeměpisné polohy. Je rozvodím mezi západem a východem, mezi světem germánsko-latinským a slovanským. Je to země předurčená k oscilaci mezi slavjanofilstvím, jehož původci jsou etnos, logos a primární výchova poskytnutá evangelizační misí Cyrila a Metoděje, Makedonců blahodárně kultivovaných řeckou kulturou, a na druhé straně touhou po svobodě, reformátorství a sebeurčení, jež našla v profesorovi Janu Husovi svého nejdokladnějšího a nešťastného představitele. Země je to možná malá, ale tak jako všechna podobná těžiska i Česká republika je akrobatem mezi Západem a Východem, ve skutečnosti je malou budižkou ve vodovaze mezi Západem a Orientem.

Z dnešního pohledu se zdá, že nehlédě na vše jsou demokratické principy české země pevné. Slabost poslední vlády, její nízká popularita i evidentní neschopnost bojovat účinně s korupcí, nevedly na rozdíl od ostatních zemí, bohužel včetně Itálie, k růstu populistických, xenofobních a extremistických stran, které se svým tlacháním proti systému snaží katalyzovat nespokojenost voličů.

Přesto by nás měla varovat některá data, která nedávno otiskl Respekt. Hovoří o očekávání a víře Čechů, obzvláště těch mladých, v demokracii coby systém vládnutí.

Co z toho můžeme odvodit? Že naše děti, budoucí generace, které se stanou pilíři, na nichž bude spočívat naše společnost, již zřejmě nevěří v demokratický systém. Neprožily na vlastní kůži hrůzy jeho opaku a nemohou se ztotožňovat se systémem, který je sice formálně svobodný, ale v praxi se zdá, že málo dbá na touhy občanů. Když dojde k tomu, že voliči již nejsou ochotni tolerovat korupci, pak všichni kandidáti ihned slibují méně korupce. Volební urny jim dají za pravdu, je připravena nová vláda... a jsme zase na začátku: korupce i nadále nerušeně vysává zdroje země. A tak bychom snad voličům měli poděkovat (nebo jim dát za vinu?) že se nevydali cestou násilí a naopak dávají při řešení konkrétních problémů přednost lokálním, byť nevládním, akcím? Jsou to iniciativy zajiště užitečné a chvályhodné, avšak je tu jedno nebezpečí – pokud by měly mít za následek vzrůstající nezáměr o volební urny, ponechají tak volný prostor vlivným silám národní politiky.

Tolik Česká republika. Ted' obrat' me pohled k jiné politické scéně – zajiště ne důležitější, ale určitě teatrálnější, rozdrážděnější a příznivejší to, i vzrušující – k Itálii. Tady je zapotřebí jiného přístupu. Vycházím z předpokladu, že čtenářům je alespoň ve všeobecné rovině známa tragická situace, do níž směřují italské instituce, vystavené denně útokům jediného muže schopného utopit celou zemi v občanské válce jen aby se vyhnul spravedlnosti, která zcela legitimně pátrá v jeho temné minulosti a hanebné přítomnosti. Ale skutečnost, že tento člověk (netřeba jej jmenovat, všichni víme, o kom hovořím), tento populistický vypravěč pohádek je tam kde je a okupuje tu sesli již po sedmáct velmi dlouhých let, nemůže být dávana za vinu ani převratu jihoamerického typu (kdyby nic jiného, tak Pinochet a spol. si sami zajistili legitimitu násilím, kterým se zmocnili moci), ani nějaké revoluci, která by legitimizovala výstup k moci tohoto magnáta mystifikace. Ne, za to, že je tam kde je, vděčíme právě demokracii, o níž byla řeč výše. Popřemýšlejme chvíli o této tragédii. Ten člověk, který ničí instituce, útočí na ústavu, rozpoští sociální stát, vytváří generaci přitakávačů, loutek vždy připravených poslechnout šéfa, mladých žen, které si chtějí vy-

dobýt své místo na slunci vlastním tělem, když nevidí jiné alternativy, tak tento člověk je tam, protože byl svobodně zvolen a je tedy legitimně u moci. Jeho zákony, jeho dekrety, jakkoliv odsouzeníhodné, jsou legitimní, protože jsou odhlasované zvolenou většinou. Jedinou hrází proti šíření zla zatím zůstává Ústavní soud. Ten má moc prohlásit zákon za neústavní, když onen složitý a drahý italský politický systém bohužel nedokáže sám dříve zastavit zákon, který je v rozporu s ústavou. Ústavní soud svou pravomoc použil například při zrušení legitimní zábrany v účasti na soudním líčení. Ta osoba, úmyslně mystifikující svobodu zákonitostí, požaduje legitimitu k vládnutí. Tak totiž nazývá ochranu vlastních zájmů na úkor celé země – a výsledek vidíme ve volbách.

Tak funguje tedy tato demokracie, nebo ne? Z technického hlediska se zdá, že ano. Italové, kteří jej zvolili, k tomu nebyli nuceni, neměli ke spánku přiloženou hlaveň, volební místnosti nehlídaly jeho milice, jako v mnoha diktátorských režimech, kde volby jsou jen fraškou. (Podobně tomu bylo před čtyřiceti lety v tehdejší Československu. Vzpomínám si, jak dědeček odmítal chodit k volbám, babička nerada viděla ty jeho snahy o malou vzporu a prosila ho, aby nedělal problémy.) Ale proč jej tedy miliony lidí volily?

Dle mého názoru existují na tento složitý fenomén dvě relativně jednoduché odpovědi. První je známou věcí: 80 % Italů hodnotí politiky podle toho, co vidí v televizi a ta je v jeho rukou, to je jasné. Je pravdou, že kdo chce, má dnes mnoho způsobů, jak se samostatně a svobodně informovat. Hlavním prostředkem je internet a tam je možné si při troše snahy udělat jasnější obraz o stavu věcí. Informace tu tedy jsou, chybí však vůle je hledat. Většina lidí se nezajímá o politiku tak, jako se o ni může zajímat novinář, spisovatel, nebo tvůrce veřejného mínění. Cítí povinnost volit, ale nechťejí se kvůli tomu věnovat kdovíjakým analýzám, debatám, vysvětlování. Jejich život je jinde. A to se netýká jen Itálie. Je to legitimní a pochopitelné. K tomu přičtème, že Itálie je zemí, která od dob městských států žije rozdělena na tisíc frakcí a že Italové jsou kulturně a historicky hlu-

boce "frakcionářští", neboli stále emotivně stojí za někým, koho budou bránit a ospravedlňovat nehladě na skutečnosti. Když k tomu dále přičteme mediální moc tohoto televizního netvora, tak už se jeho moci budeme divit méně.

Druhý důvod je úzce spojen s tím prvním a můžeme jej najít ve velice zajímavém údaji publikovaném Bepem Severgninim v jeho významné publikaci *La pancia degli italiani*. Berlusconi spiegato ai posteri (Břicho Italů). Berlusconi vysvětlován potomkům), kterou všem vřele doporučuji k přečtení. Jen 3 až 4 % kajmanových voličů jsou vysokoškolskými absolventy. Co to znamená? Je to špatné? Ano a ne. Ne, protože všichni, včetně těch, co nemají vysokoškolské vzdělání, mají právo být zastupováni. Ale je to také špatné, když si uvědomíme, že politika se nemůže omezit na zastupování všech zájmů, ale musí též aspirovat na směřování společnosti, na její vylepšování, a to může dělat pouze vzdělaná politická třída.

Co z toho tedy vyvodíme? Pro demokracii existují dvě velká rizika: kontrola informací a útok na vzdělání. I ekonomické teorie, tolik opěvované mainstreamovými pravicovými mysliteli, ovládajícími světovou politickou scénu od 80. let podnes, předpovídají, že trh může dobře fungovat, jen když jsou jeho činitelé dobře informováni o produktech a službách, když jsou schopni účinně porovnávat ceny a kvalitu nabídek. Tehdy budou též schopni správně vybírat a to povede k lepší alokaci zdrojů. Když mám před sebou dvě podobné mozzarely, jedna je lacinější a obsahuje dioxin, druhá je dražší a je bioproduktem, tak bych byl blázen, kdybych si koupil tu s dioxinem. Kdybych ale tuto informaci neměl, tak si logicky koupím tu levnější. Politická aréna není o moc jiná. Voliči jsou jako klienti, jejich hlas je výběrem, který produkuje a politická správa je službou, kterou si kupují, když si vyberou dodavatele. Zdá se samozřejmé, že ke správnému výběru potřebují svobodné, úplné a věrohodné informace. Ale stačí to? Nestačí. Protože i když v Itálii existují programy, bohužel nepočtené, nabízející pluralitní informace, přesto nepřesvědčí osoby, které pak hlasují pro kajmana. Proč? Jsou snad hloupější než ostatní? Nejsou. Mají zlý úmysl? Nemají.

Jsou vázání na monstrum? Nejsou (až na jeho suitu kuplůů a kurtizán). Odpověď je jednoduchá: nejsou vzděláni jako ostatní. Neboli nemají ony koncepční a kulturní nástroje nutné k analýze a dekodifikaci informací, a tedy hodnocení jejich důvěryhodnosti a kvality. To není otázka gusta, informace obsahují sémě dobra i zla. Ale vysvětluje to, proč miliony lidí mohou opravdu věřit tlachům, které denně servírují televizní zprávy kontrolované kajmanem.

Jak z toho ven? Především je nutno bránit svobodu informace a její kvalitu. Je třeba odměňovat dobré novináře a přísně trestat ty špatné, kteří se úmyslně špiní dezinformacemi. K tomu by měla sloužit novinářská komora. Za druhé, a to je možná složitější, je nutné zaručit všeobecný přístup ke kvalitnímu vzdělání, ale nejen to. Je třeba vytvořit systém, který bude lidi nutit k soustavnému vzdělávání. Systém, který v průběhu času postupně zvýší úroveň vzdělanosti, kultury a znalostí ve společnosti. Z toho bude mít užitek nejen demokracie se vzdělanými, dobře informovanými činiteli, kteří se budou umět správně rozhodovat, ale bude to prospívat blahobytu celé společnosti. HDI (Human Development Index), neboli ukazatele OSN, jež měří blahobyt a kvalitu života ve státech světa, pomohl široce dokázat, že čím vyšší je průměrná vzdělanost, tím větší je blahobyt, ochrana životního prostředí atd. Arabské státy se bouří, protože byly "nakaženy" svobodnými informacemi – internetem a satelitní televizí. Lidé viděli, dozvěděli se a nyní požadují svá práva. Itálie jde opačným směrem. Lidé vědí stále méně a rezignují na svá práva, získaná za cenu krve a potu jejich otců a dědů ve fabrikách a v zákopech. Musíme zastavit ten úpadek, obrátit tuto tendenci všeobecného hloupenutí společnosti, která slouží jen těm, kdo chtějí společnost kontrolovat a manipulovat jí. Peníze na vzdělání, na kulturu, svobodnou informaci a zdraví musí být ve státních rozpočtech ústavně chráněny fixními procenty, která budou časem růst a politika je nesmí měnit. Pokud je potřeba ušetřit, zvyšme klidně daně všem, bohatým a nejen jim, i chudým. Přispějme všichni, když je třeba. Vzdejme se super drahých rychlých vlaků, jed' me pomaleji a šetřeme. Vzdejme se jedné dálnice, dojedeme později, ale opravdu ušet-

říme na korupci. Odřízněme zbytečné a drahé úřady. Skutečně zabraňme úniku kapitálů, opravdu bojujeme proti daňovým únikům. Snižme i daně, když se nám zdá, že platíme příliš, ale běda tomu, kdo je neplatí! Ale páni politici, NIKDY nesmíme šetřit na znalostech a na kultuře, protože to způsobuje dlouhodobé škody, které mohou naši společnost zničit. Její blahobyť vzešel právě z rozšíření vzdělanosti a určitě ne díky velkému bratrovi, nahým ženám a variantním programům pro hlupáky. Itálie spolu s klasickým světem a renesancí položila základy kultury celé Evropy, všichni naši sousedé jsou nám za to vděční a uznávají to, když jich každoročně miliony přijíždějí obdivovat toto neuvěřitelné kulturní dědictví. Dnes, dvacet století po zářných vrcholech krásy římského impéria, pět století po velké kulturní revoluci, kterou přinesla renesance, ukazujeme celé Evropě, jakým rizikem je, když se neinvestuje do kultury. Ještě jednou dáváme celému světu velké poselství, tentokrát však negativní. Dejme si pozor na tyto signály, nepolevujeme, vydržíme a když to bude nutné, bojujeme za naši svobodu, za naši důstojnost a za naše práva, tedy bojujeme za naše znalosti, protože ve znalostech spočívá ta opravdová svoboda člověka.

Nová velká renesance politické filozofie 21. století musí spočívat v tom, že k Montesquieuově rovnováze mezi mocí výkonnou, soudní a zákonodárnou přidá moc další: vědomosti, vzdělání a kulturu. Moc nezávislou, silnou, ústavně chráněnou, se stejnými právy, jaká mají ony tři moci klasické. Jinak se budeme moci chlubit, že máme svobodu volební i svobodu projevu, ale čemu a hlavně komu budou sloužit, když lidé jsou stále méně schopni volit a vyjadřovat se?

Andreas Pieralli

Quo vadis Lega?

Indro Montanelli, velký novinář a autor závažných dějin Itálie, kterého jsem ostatně vícekrát ve své knize citoval, jednou napsal, že „politikům a novinářům se nemá připomínat, co kdy a kde v minulosti o někom či něčem řekli

nebo napsali, protože se věci samozřejmě během času mění“. On sám své názory několikrát radikálně změnil a otevřeně se k tomu přihlásil, i když věděl, že třeba stoupenci Kapuletů mu nikdy neodpustí, že teď přiznává Montekům některé kvality. Tenhle úvod slouží k tomu, abych i já přiznal, že některé věci, které jsem v prvním vydání své knihy o Itálii napsal, se během času mohly změnit a není řečeno, že se třeba do jisté míry do okamžiku, kdy kniha vyjde, opět trochu neposunou.

Napsal jsem, že Ligu severu nelze srovnávat s politikou Le Penova „Front National“ či rakouskou FPÖ Jörga Haidera. A myslím, že se nemýlím, i když se občas z řad Ligy ozývají čistě rasistické výpady a nesmysly. Leaderem těchto extrémistů je poslanec Evropského parlamentu za Ligu severu Mario Borghezio. Svatopluk Čech by asi o něm poznamenal jako o panu Broučkoví, že „sloužil více břichu než věci svobody italského severu“, ale budiž. Po obecních volbách, které se konaly na jaře roku 2011, je Liga Severu poprvé po dlouhé době v jisté krizi. Veškerý světový tisk zdůraznil, že ztráta Milána je velkou porážkou Silvia Berlusconiho stejně jako skutečnost, že se mu nepodařilo dobýt radnici v Turíně či Boloni. To vše je pravda. Premiér během poslední doby udělal všechno pro to, aby přišel o značnou část sympatií svých vlastních voličů. Levici přesvědčovat nemusel. Neustálé a stále ostřejší útoky na státní prokurátory, které dokonce označil za „rakovinu demokracie“, i různé skandály nejen osobního typu mnoho umírněných voličů odradily. Jenže drtivá většina komentátorů i politiků se domnívala, že v severní Itálii voliči, kteří opustí Berlusconiho stranu přesunou své sympatie na Ligu severu, protože samozřejmě levicového kandidáta volit nebudou. Argumentovalo se tím, že Liga si během let vytvořila dobře připravenou garnituru městských, okresních i krajských politiků, kterým nakonec i ti, kteří o separatismu nikdy neuvážovali, dají důvěru.

Ale to se nestalo. V některých případech (třeba v Miláně) část pravicově orientovaných voličů hlasovala pro kandidáta levice, protože věděla, že advokát Giuliano Pisapia je vzdělaný a umírněný politik, který s extrémistickou levicí nemá

nic společného. Ale mnoho stoupenců Berlusconiho i Ligy severu prostě k volbám nešlo – a to dalo levici jasnou šanci zvítězit.

Umberto Bossi a další představitelé Ligy, například ministr pro zjednodušení legislativy Roberto Calderoli, připustili „únavu našich lidí“. Domnívám se, že důvodů nespokojenosti voličů Ligy je víc. Určitě se nezamilovali do Říma či centralizovaného státu. Jenže situace vedoucích politiků Ligy trochu připomíná to, co říkal v dobách největšího rozmachu Italské komunistické strany v roce 1977 její tajemník Enrico Berlinguer: „siamo partito di lotta e di governo“ (jsme stranou vládní i bojující). Jinými slovy, za to, co je špatné, můžou ostatní (tenkrát to byla Křesťanská demokracie), a proto „nám lidé musejí dát ještě více síly“. Jenže to se nestalo, protože jak se komunisté trochu „namočili“ do velké politiky, museli přistoupit na kompromisy a to se těm „čistým“ nemohlo líbit. A situace Ligy je do jisté míry stejná. Její představitelé měli od posledních voleb v roce 2008 dvojí jazyk: na domácí scéně hřímali proti zkorumpovanému centralizovanému státu, proti líným Jižanům, proti nepřijatelnému přílivu imigrace z Rumunska či arabských států. Ale v římském parlamentu nakonec schválili celou řadu do nebe volajících opatření: například dřívější Berlusconiho osobní lékař profesor Umberto Scapagnini, starosta sicilské Catanie, přivedl obecní správu doslova na okraj finanční propasti – například ENEL (italský Čez) pohrozil, že přeruší dodávky elektrické energie na městské osvětlení pro obrovské nezaplacené dluhy. Scapagnini sice přestal být starostou, ale Berlusconi přesvědčil své spojence v Lize severu, že je třeba poskytnout Catanii mimořádnou pomoc – hovoří se o 250 miliónech eur. Liga Severu kryla v parlamentu i některé další představitelé Berlusconiho strany (např. koordinátora premiérové strany v Campanii Nicolu Cosentina, který je obviněn z kontaktů s místním organizovaným zločinem). A poslanci Ligy ve sněmovně schválili rezoluci v níž se zcela vážně prohlašuje, „že premiér telefonoval na milánské policejní velitelství, protože byl přesvědčen, že zadržená Ruby je skutečně vnučkou egyptského prezidenta Mubaraka“. To je pouze několik příkladů. Samozřejmě důvod chování Ligy byl jasný: výměnou za abso-

lutní věrnost měli Berlusconiho záruku, že prosadí daňovou federalizaci státu, která je v praxi jediným reálným důvodem jejich účasti ve vládě. Zákon o daňové federalizaci byl schválen, ale prováděcí opatření ještě leží v parlamentu a neví se, kdy budou schválena. Mimo to celá řada ekonomů, kteří nechovají žádné sympatie k levici stejně jako podnikatelé (například šéf slavné Ferrari Luca Cordero di Montezemolo), tvrdí, že není pochyb o tom, že při první několikaleté fázi ta federalizace přinese další zvýšení nákladů, a tedy daní. Přesně to, co typický volič Ligy (živnostník, malý podnikatel, člověk činný ve svobodném povolání) nechce slyšet. Během posledního desetiletí Berlusconi a Liga severu vládli Itálii 8 let – federalizace ještě nepřišla a vinu jen těžko dávat opozici.

Šéfem delegace Ligy v římské vládě je ministr vnitra Roberto Maroni. I levicová opozice uznává, že je jedním z mála činitelů Ligy, se kterými je možno diskutovat a dohodnout se na některých reformách týkajících se celé země. Jenže i on se dostal do obtížné situace. V okamžiku, kdy vypukla krize v nedalekém Tunisku, začal troubit na poplach: „Blíží se skutečné imigrantské tsunami, žádáme Evropu o pomoc v obtížné situaci. Z Bruselu přišly připomínky, kritika, ale pomoc v podstatě žádná.“ řekl Maroni. Jako obvykle se rozpoutala ostrá polemika. Opozice tvrdila, že „si italská vláda svým negativním postojem k Unii vykoledovala chladný přístup Bruselu“ a dodala, že „patrně na ministerstvu vnitra ani dobře neznají různé evropské směrnice a nařízení v otázkách imigrace“. V každém případě to radikálním stoupencům Ligy ukázalo, že silácké výrazy o „námořní blokadě“ a „okamžitým vypuzování ilegálních imigrantů“ jsou jen prázdnými hesly, které nelze v žádném případě uskutečnit, a tedy ani ministr vnitra pocházející z Ligy nemůže některé skutečnosti obejít.

V takové situaci bylo nutné hledat viníka. V opozici těžko, protože kdykoliv se vláda rozhodla v parlamentu něco prosadit, stalo se, byť i za cenu rekordního počtu 42 hlasování o důvěře. Černého Petra dostal nakonec a trochu nečekaně všemocný ministr národního hospodářství Giulio Tremonti. Je to člověk, který tak trochu jako prezident Václav Klaus neusilu-

je o popularitu, nýbrž o prosazení svého pojetí, o jehož správnosti je přesvědčen. Jeho heslo zní: „v zemi, kde státní dluh dosahuje 120 % ročního hrubého produktu země, v současné krizové situaci, pokud nechceme skončit jako třeba Řecko, je třeba tvrdě a nemilosrdně šetřit. Jen tak si zachováme důvěru mezinárodních trhů“. A podle toho i jednal. Na všechny žádosti ministrů, aby jim nesnižoval přídělky, odpovídal ne, i za cenu ostrých sporů s Berlusconiem. A když musel ustoupit, jako v případě celostátního fondu pro kulturu, z něhož se udržují galerie, muzea, divadla, film i hudební tělesa, tak pouze za tu cenu, že se oficiálně o danou cifru zvýší cena benzínu. Liga Tremontioho politiku podporovala, protože byla přesvědčena, že „to je jediný způsob jak zkrotit nenasytý Řím a jih“. Jenže Tremontioho sekera dopadla i na severoitalské obce, které nemohou investovat, mají problémy s rozbitými silnicemi. Navíc malí podnikatelé stále obtížněji platí závazky daně. A tak se Bossi obrátil na Tremontioho s žádostí, „aby popustil uzdu“. Ministr ale dobře ví, že když řekne ano jednomu, rozpoutá se taková víchřice, že bude muset ustupovat dál a pak bude zle. Tudíž i svému politickému sponzorovi musel říci ne. A bylo po lásce mezi nimi dvěma. Tremonti je ve vládě dosti izolován, v Itálii má na své straně jen Svaz podnikatelů a jistý respekt opozice, ale má silnou podporu v zahraničí ze strany Světové banky, Bruselu a ratingových agentur. Ostatně sám Berlusconi podepsal před několika měsíci v Bruselu závazek, že Itálie bude tvrdě snižovat svůj veřejný dluh. První částka úspor obnáší 40 miliard eur. Nikdo zatím přesně neví, kde je vzít. Nicméně jak dlouho bude moci v současné politické situaci Tremonti odolávat je otázkou.

Josef Kašpar, Řím

Itálie – nejbohatší klenotnice UNESCO

(2. část)

Abecední přehled 18 klenotů dědictví UNESCO ležících v severní třetině Itálie

ALBULA, BERNINA

Dvě trasy – Rhétské horské železnice, táhnoucí se ze Švýcarska přes hranice Itálie, na severu země, severovýchodně od Milána, z Tirána ke Svatému Mořici a dále.

Severozápadní úsek do Albuly je rozložen v délce 67 km, je na něm 42 tunelů a 144 viaduktů. Jižní úsek překračuje hranice Itálie, měří 61 km a vede 13 tunely a překonává 52 mostů.

AQUILEIA

Bazilika zdobená mozaikami a památky archeologického naleziště, datované z dob starého Říma, u Benátského zálivu a u hranic Slovinska.

Město Aquilea bylo jednou z nejvýznamnějších a nejbohatších metropolí pozdní říše Římské. V letech V. století je vyplenila vojska náčelníka Hunů Attily. Pozůstatky dochované v podzemních prostorách představují jeden z nejbohatších zdrojů archeologických nálezů. Pozoruhodná bazilika zdobená vyjímečnou mozaikovou dlažbou představuje svatyni, která se hrála podstatnou roli při evangelizaci značné části centrální Evropy.

CINQUE TERRE, PORTO VENERE A PŘILEHLÉ OSTROVY

Pobřežní krajina Ligurského moře, situovaná mezi uvedenými centry, spolu s ostrovy Palmario, Tino a Tineto, na severozápadě země a v blízkosti města La Spezia.

Mimořádně hodnotný kulturní areál zdejšího pobřeží, umístěný v pozoruhodné krajině, názorně a plynule představuje historii osídlení oblasti za dob posledního tisíciletí. Zahrnuje různé formy i umístění malých měst, překonání stepí a nerovných terénů a současně utváření krajiny, které je obklopují.

CRESPI D'ADDA

Průmyslové městečko na severozápadě země a severně od Milána je příklad dělnického sídliště .

Město dělníků z XIX a XX. století zůstalo z velké části dochováno ve své původní podobě. Odrazí vývoj pracovního a životního prostředí dělníků a jejich ekonomických i životních podmínek.

DOLOMITY

Horský komplex na severovýchodě země, jihovýchodně od metropole Bolzána.

Devět oblastí různorodé přírody s 18 horskými štíty, rozložených na souhrnné ploše okolo 1,5 km² severovýchodně od jezera Garda a východně od města Trento, představuje první a jediný přírodní klenot seznamu UNESCO v jeho nejbohatší klenotnici – Itálii.

FERRARA

Renesanční metropole a současně bohaté intelektuální a umělecké centrum na severozápadě země u paty Apeninského poloostrova.

Kulturní metropole s mnoha stopami velkého vlivu z dob italské renesance XV. a XVI. století. Palác rodu d'Este dekorovali slavní umělci – Piero de la Francesca, Jacopo Belini, Andrea Mantegna. Od roku 1492 byly mnohé čtvrti konstruovány dle nových principů s uplatněním perspektivy a humanismu.

GENOVA (JANOV)

Centrální třídy, lemované sídelními paláci, v jádru přístavní metropole Itálie.

Italská přístavní metropole leží při severozápadním pobřeží země. Nové třídy jsou umístěny v severním sousedství historického Starého města.

MANTOVA A SABBIONETA

Památná renesanční města ležící v údolí řeky Pádu, ve vzdálenosti 25 km.

Původní římské sídlo Mantua se v době renesance stalo centrem, v němž pobývali mj. Rubens, Petrarca. Sabbionetu pak v XVI. století založil architekt V. G. Colona, s cílem "Zbudovat utopii".

MILANO

Chrám a konvent řádu mnichů dominikánů - Santa Maria delle Grazie, zdobený jedinečnými malbami světového mistra

Leonarda da Vinciho, na západě metropole severní Itálie.

Klášteří soubor byl založen roku 1463 a zbudován do konce XV. století. Refektář kláštera zdobí rozsáhlá malba „Poslední večeře Páně“, malovaná v letech 1495–1497 světovým mistrem mnoha oborů dob vrcholné renesance – Leonardem da Vinci. Představuje vstup do nové éry vývoje výtvarného umění.

MODENA

Monumentální stavby - katedrála, brána a náměstí dominující městu, v centru Apeninského poloostrova.

Pozoruhodná katedrála – ze XII. století představuje vrcholnou ukázkou románského slohu vytvořenou dvěma umělci – Lanfrancem a Wilgelmem. Společně s náměstím a špičatou věží dokumentuje umění stavitelů a moc jejich vládců – dynastie Canossa.

PADOVA

Botanická zahrada Orto botanico v metropoli benátské provincie Veneto

První botanická zahrada světa byla založena roku 1545. Je dochována v originální kompozici. Okrouhlý centrální areál obklopený pásem vod symbolizuje svět. Následují nové doplňky - monumentální vstup, balustrády a praktická zařízení - instalace čerpadel a skleníků.

RAVENNA

Bývalá metropole Římského císařství s unikátním souborem raně křesťanských monumentů a mozaik, uprostřed pobřeží severovýchodu země.

V Ravenně, která byla od dob V. století metropolí Říše Římské a poté centrem italské Byzance, zůstal dochován světově unikátní soubor raně křesťanských staveb a mozaik. Kromě jiných zde bylo postaveno osm monumentů – mauzoleum Galla Placidia, chrám San Vitale, baptisterium Neonian, archiepiskopální kaple, mauzoleum Theodorika, bazilika.

SACRI MONTI (SVATÉ HORY)

9 Svatých hor rozložených na severu země při Švýcarských hranicích, v provincii Piemonte a také v sousední Lombardii.

Monumenty představují devět náboženských areálů s kaplemi zbudovanými ve XVI. a XVII. století v okolí obcí Orta S.Giulio, Varallo a Varese.

TORINO (TURÍN)

Rezidence vévodů Savojských v milonové metropoli severozápadní provincie Piemonte.

Roku 1562 se pod vedením vévody Emmanuela Philiberta uskutečnilo přemístění metropole Savojska do Turína. Dalo základ vzniku mimořádného souboru staveb nové rezidence. Areál byl zbudováni a dekorováni nejvýznamnější architekti i umělci své doby. Umístěn je v zapovězené zóně města, v sousedství početných zahradních rezidencí a loveckých salónů.

VALCAMONICA

Prehistorické malby a rytiny na skalách v údolí planiny Lombardie, na severu země.

Jeden z nejobsáhlejších souborů prehistorických skalních rytin. Obsahuje více než 140 000 kreseb krajin i figur, které zde byly vytvářeny po dobu 8 tisíciletí. Zobrazení připomínají polní práce, cesty, války, ale také kouzla a magii.

VENEZIA (BENÁTKY)

Světově známá metropole poutníků Planety Země uprostřed kouzelné vodní laguny na pobřeží Benátského zálivu na severovýchodě země.

Město bylo založeno v dávných dobách V. století. Rozkládá se na 118 ostrůvcích, propojených 400 mosty. Již od X. století mělo velký význam pro námořní plavbu. Dochovaný architektonický soubor Benátek představuje mistrovské dílo. Stal se inspirací tvorby mnoha špičkových umělců světa, jako např. Tintoreta, Tiziána, Giorgiona, Veronese a dalších. Střed města tvoří náměstí Svatého Marka, které Napoleon nazval největším salómem světa.

VERONA

Historické město, se souborem monumentů datovaných z dob antiky, středověku i renesance, současně jedinečný příklad vojenské pevnosti.

Město bylo založeno v I. století. Pozoruhodného rozvoje dosáhlo ve staletích XIII. a XIV. pod vládou rodiny Scaglierů a poté ve staletích XV. až XVIII. jako součást Benátské republiky.

VICENZA, PROVINCIE VENETO

Město a stavby mistra dob vrcholné renesance architekta Palladia, pod Alpami na severovýchodě země.

Město Vicenza bylo založeno ve II. století př. n. l. Prosperovalo pod patronátem Benátek, zvláště pak v dobách od XV. do XVIII. století. Unikátní charakter dodávají městu díla architekta Andrea Palladia, inspirovaná klasicismem římskou architekturou. Vytvořil zde světoznámý architektonický styl, který se později rozšířil do dalších zemí Evropy i Severní Ameriky.

Vladislav Tkáč

Paměti Vlastimila Kybala, sv. IV.

*Činnost za války a po válce.
Římská mise (1913–1925)*

(Ukázka z kapitoly Diplomatická činnost v Římě 1920–1922)

Z královských paláců přešel jsem do diplomatických rezidencí (1). Jako nováček v diplomacii, zastupující nový stát, vzešlý revolucí ze starobylé monarchie, měl jsem ovšem co dělat, abych zvědavost cizinců upokojil, aniž bych si zadal politicky, nebo společensky. Znaje plynně tři románské řeči a máje jistou znalost cizích zemí z mých předválečných cest, a ovšem i disponuje jistými vědomostmi historickými i všeobecnými, necitil jsem se nikdy cizím ve společnosti diplomatů skutečně inteligentních a vzdělaných. Na posudky snobů jsem nehleděl a předsudky národní nebo kastovní a osobní jsem ignoroval, takže se nepamatuji, že bych v Římě měl nepří-

jemnosti s kýmkoliv z diplomatů, vyjímaje barona von Neuratha, mého německého kolegu, jak se o tom zmíním později (2).

Byly tři kruhy diplomatické, které mne přijímaly se sympatiemi, Velká Dohoda, Malá Dohoda s Polskem a hispánští zástupci s ohledem na mou choť.

Diplomatický sbor římský byl složen z velkých jmen a během mého pětiletého členství odcházeli jedni a přicházeli druzí. Z počátku byli v něm ještě zástupci starých režimů (Rus, Turek, Peršan, Řek, Bulhar, Španěl). Z nich mi imponoval býv. velvyslanec ruský, baron Giers, jehož mimořádná inteligence se snoubila se živým zájmem o náš stát, jenž dle něho má velkou budoucnost před sebou (3). Jako nejvzdělanější kmen slovanský budou Čechoslováci dle Gierse hrát velkou úlohu, zejména až zesílí spolky s ostatními Slovany. Jako historika mě zajímal úsudek Giersův, že naše staletá resistenční síla vůči invazi německé platí více, než hrdinství našich lidí za poslední války. Giers upozorňoval na německé nebezpečí v Evropě, podporované Židy a kapitálem a ohrožující Itálii, kdež se stále jeví tendence po spojení s Německem. O otázce adriatické radil nemíchat se do ní a tím situaci nestěžovat. Ani Francie nejedná tu správně, neboť nezná mentality italské, a Francie i Itálie si hrají na velmoci a tím chybují. Na mou otázku po Rusku Giers se omezil poznamenat, že Rusko je velké a že Židé jsou živel velmi podratný v Rusku, Polsku i jinde.

Sir George William Buchanan, bývalý velvyslanec britský v Petrohradě, velké štíhlé postavy, hlavy velice inteligentní, ostrého profilu, byl sice v Římě již na odchodu ze své dlouholeté služby diplomatické, i stěžoval si mi, že všechno se rozhoduje v Paříži a Londýně, ale přes to byla to hlava, která myslela na to, co říká (4). Přirozeně jej zajímalo především nebezpečí bolševické, zejména tím, že bolševismus zmilitarizoval a chtěl se šířit, jako kdysi se šířila francouzská revoluce. Otázka je, zda se spojí s Německem a co se potom stane s Polskem a střední Evropou. Anglie, Francie a Itálie ničeňo nedělají, ač nebezpečí je velké. Co se Čech týče, Buchanan se zajímal o návrat legionářů ze Sibíře a o šlechtu. O Rakousku byl přesvědčen, že samo nemůže

existovat. Že se Buchanan stavěl k naší politice střídavě, ba negativně, ukázal svými zákroky za puče Karlova (5).

Velký velvyslanec francouzský Camille Barrère dostoupil vrcholu své dohodové politiky za války, kdy Itálie vstoupila do války proti ústředním mocnostem po boku Dohody (6). Nyní sklízel trpké ovoce protifrancouzské štvavnice, vedené od italského tisku, jenž dle něho neměl páteře, a inspirované od nacionalistů, které měl Barrère za bláznů. Barrère měl věcně pravdu, máje adriatickou otázku za podružnou, poněvadž Itálie, držíc dalmatské pobřeží, musela by vydržovat stále velkou armádu a evakuovat zemi v případě války. Přes to adriatická otázka byla učiněna od nezodpovědných živlů otázkou cti národní a zároveň hlavním tématem, kol něhož se točil velkohubým nacionalistům jejich poválečný business.

Ačkoliv Barrère se choval vždy ke mně blahovolně a poctil dokonce můj pozdější spis o diplomatických počátcích Československa skvělou předmluvou, byl mi – i věkem – bližší jeho rada, Charles-Roux, který již tehdy vynikal nad ostatní diplomaty (ba i nad autoritativního Barrère) svým klidem, jasností a šarmantností klasicí francouzskými (7). Pan Charles-Roux přivítal můj příchod do Říma, poněvadž, jak pravil, československé vyslanectví v Římě za Dra. Borského jakoby neexistovalo (8). Po Štefaníkoví a Benešovi, kteří do Itálie zajížděli, byla tu prázdnota, kterou cítila i Dohodová diplomacie v Římě vzhledem ke střední Evropě. Byl tam jen polský vyslanec, srbský nebyl uznán a československý se neukazoval. Dodal, že dlužno se v Římě hlásit k životu, hlavně známostmi a styky se světem a informacemi více hospodářského a kulturního rázu. Stěžoval si, že italský tisk, až na čestné výjimky, je žlutý, společností nejistá a německá propaganda úžasné vzrůstá. Přes to, že jsem se snažil postavit československo-italské přátelství na vlastní nohy, spolupracoval jsem vždy s Charles-Rouxem v naprosté shodě a rád jsem se s ním stýkal i ve společnosti, ve které se svou půvabnou chotí zaujímal vynikající postavení. Později Charles-Roux byl vyslancem francouzským v Praze a jako vynikající

vyslanec stal se na konec presidentem Akademie francouzské v Paříži.

Jestliže nejužší přátelství Československa k Francii zatěžovalo naši politiku vůči Itálii, Malá Dohoda, právě sjednaná po mém nastoupení, v Římě, tuto politiku osudově křižovala a téměř paralyzovala. Proto tím důležitější byla naprosto souladná, loyální a přátelská spolupráce, kterou po pět let jsem pěstoval s vyslancem Jihoslavie a Rumunska. Prvním byl Antonievič, malý, silný Srb výrazné hlavy, orličího nosu a usmívajících se očí, opatrný ve svých slovech, ale jasný ve své hlavě, společensky však zcela osamoceny (9). Druhým byl uhlažený Rumun pařížského typu, Lahovary, malý starší pán, ohnutého nosu, velice živé povahy, mondénní a skvělý debatér (10). Politicky Antonievič i Lahovary byli pro nejužší styky jejich zemí s Československem a přáli si, aby se uskutečnila protiněmecká bariéra ve střední Evropě, jež ovšem u jednoho měla současně chránit jeho zemi proti Rusku. Na žádném snad jiném místě nespolupracovala malodohodová diplomacie tak loyálně a vytvrdle jako v Římě. Když jsem 1925 opouštěl Řím, oba kolegové vyslovili mi upřímné sympatie a uznání.

- 1. *Italský stát od konce války procházel složitým politickým a hospodářským vývojem. Československá i italská zahraniční politika se prolínaly v několika zájmových rovinách. Obsazení vyslanectví skutečně kvalitní osobností zde bylo naléhavě nutné. 1. ledna roku 1920 byl historik prof. Vlastimil Kybal (1880–1958) jmenován mimořádným a zplnomocněným vyslancem ČSR v Itálii. Vstoupil do velké diplomatické arény poválečné Evropy zmítané řadou politických i sociálních problémů. Do Říma dorazil s rodinou 16. ledna 1920 a téhož dne se ujal svého úřadu. 25. ledna odevzdal své pověřovací listiny italskému králi. Další dny věnoval návštěvám diplomatů ve Věčném městě. Jim je věnována naše ukázka. Roku 1925 vystřídal Kybala v Římě Dr. Vojtěch Mastný a působil zde do roku 1932.*
- 2. *NEURATH von, Konstantin Hermann Karl (1873–1956), německý, (později nacistický) politik a diplomat.*
- 3. *GIERS Michail Nikolajevič (1856–1932), ruský diplomat. Kybalovy paměti dosvědčují jeho výrazný a v předrevolučním Rusku široce rozšířený antisemitismus. Ten český diplomat a historik konstatuje, ale nesdílí.*
- 4. *BUCHANAN George William (1854–1924), britský diplomat v Římě v letech 1919–1921.*

- 5. *KAREL I. Habsburský (1887–1922) poslední císař Rakousko-Uherska. Roku 1921 se pokusil vrátit na trůn v Mad'arsku.*
- 6. *BARRÈRE Camille (1851–1940), francouzský diplomat v Římě v letech (1897–1924).*
- 7. *CHARLES-ROUX François (1879–1961), francouzský diplomat a historik.*
- 8. *BORSKÝ Lev (1883–1944, Osvětim), vlastním jménem Lev Bondy, česko-židovský publicista, politik. Za 1. světové války účastník domácího i zahraničního odboje. Krátkou dobu působil v diplomatických službách Československa.*
- 9. *ANTONIJEVIČ Vojislav (1874–1946), vyslanec Království Jihoslavie v Itálii.*
- 10. *LAHOVARY Alexandru Em. (1851–1950), rumunský vyslanec v Itálii.*

Dr. Jaroslav Hrdlička

Quido Šimek: Cestopisy Cesta do Itálie a po Itálii, po zemi, po vodě i v luftě

V závěru roku 2010 vydalo Městské muzeum v Litomyšli zajímavou publikaci – dva cestopisy v pera litomyšlského rodáka Quida Šimka. Editory této malé publikace o 220 stranách jsou zaměstnanci muzea Martin Bošтік a Stanislav Vosyka, kteří knížku opatřili předmluvou, poznámkami a seznamem místních jmen na Litomyšlsku, která Šimek ve svém textu použil; tento seznam objasňuje význam některých zmiňovaných místních jmen i čtenářům z jiných oblastí.

Litomyšlský kupec Quido Šimek (1857–1933) se do dějin rodné Litomyšle zapsal především jako kreslíř, kronikář, sběratel, spoluzakladatel městského muzea, majitel soukromého muzea a humorista. Mezi Šimkova nejvýznamnější díla patří osmidílná kronika Litomyšl za doby světové války 1914–1919 či výtvarný cyklus několika set kreseb inspirovaný jeho rodným městem.

První Šimkův cestopis publikovaný v této knize je nazván Cesta do Itálie a po Itálii, po zemi, po vodě i v luftě. Vydal jej jen jednou v roce 1893 pod pseudonymem Jeremiáš Okurka

v Žamberku u Josefa Vetterla. Druhý spis Cesta do Paříže 1900 pak v tomto vydání vyšel tiskem vůbec poprvé.

Úvodní kapitola M. Boštíka a S. Vosyky, opatřená kritickými poznámkami, nejprve seznamuje čtenáře stručně s některými dalšími osobami spjatými s Litomyšlí, které v minulosti navštívily vzdálené kraje a zanechaly o tom své literární svědectví: Martinem Kabátkem, Josefem Kořenským a Zdeňkem Matějem Kudějem. Druhá část této kapitoly se již věnuje osobnosti samotného Quida Šimka, jeho životu, cestám a zmínovaným dvěma spisům. Dočteme se zde některé zajímavé doplňující informace, například skutečnost, že Šimek ve svém italském cestopise vůbec nezmiňuje své přijetí u papeže Pia IX., či jisté paralely jeho vyprávění s cestopisem Martina Kabátníka. Zároveň autoři upozorňují též na to, že popisované příhody autor „svým vtipem záměrně zkresluje a někde si neobvyklé komické situace patrně přímo vymýšlí“.

Spisek Cesta do Itálie je psán, jak již bylo zmíněno, pod pseudonymem Jeremiáš Okurka a jedná se o satirický humoristický text psaný lidovým jazykem i s použitím žargonu či termínů místního litomyšlského nářečí. Je formulován jako fiktivní vyprávění hoteliéra Aloise Slezáka (název původně litomyšlského hotelu) J. Okurkovi o cestě do Itálie na vycházce těchto dvou pánů k rybníku Košíř poblíž Litomyšle. Jde o satirické líčení Šimkovy pouti do Říma v roce 1893, již se zúčastnilo na 400 poutníků z českých zemí, a při které Šimek navštívil kromě Říma i další místa v Itálii. Autor přitom často – jak si všimají i autoři předmluvy – přirovnává místa v Itálii k litomyšlskému prostředí, někdy skutečně úsměvně, jako je tomu například u paralely Andělského hradu v Římě a cihelny v Hrušové (vesnice mezi Litomyšlí a Vysokým Mýtem).

Pompeje Šimek charakterizuje jako „jediné město v Evropě, do kterého se zadarmo nepouští“ a jako smutné místo, kde není žádná hospoda. Pro soudobého návštěvníka Vesuvu – autor ho popisuje jako „kašalající, vyhazující, souchoťnářský kopec“ – je celkem zajímavé porovnání návštěvy této sopky před více než 100 lety;

zjistí, že již tehdy například zde dělali z lávy figurky jako turistické suvenýry pro cizince. Jeho setkání s „typicky italskou“ číšnicí v restauraci pod Vesuvem, ze které se vyklubalo děvče z Pazuchy (vesnice u Litomyšle), dnes může být také aktuální a sám jsem v oblasti Neapolska podobnou zkušenost zažil.

Jen o něco méně rozverně, avšak možná ještě ironičtěji, jsou psány i Šimkovy zážitky z cesty na výstavu do Paříže v roce 1900, kterou absolvoval s dalšími třemi Litomyšlany. Tento spis je doprovázen průběžně ilustracemi, zatímco v případě předchozí části najdeme jako přílohu na konci jen několik obrázků, dodaných vydavateli a souvisejících s Šimkovou italskou cestou. Stejně jako v prvním spise se patriotismus v autorovi nezapře, takže francouzskou metropolí na Seině nejednou srovnává s východočeským městem na řece Loučné. Dozvídáme se například, že pařížské chrámy Sv. Eustacha či Notre Dame a další „jsou uvnitř nádhernější a zevně nejsou tak popraskané“ jako litomyšlský děkanský chrám, nebo naopak že „jakkoliv budovy ve staré Paříži představují ta nejpatrnější místa historická, předce nevykouzlili v našem nitru ten dojem jako stará Praha“. Podobně jako u vyprávění o Itálii, i v případě pařížského cestopisu, který humorným způsobem líčí pařížské prostředí přelomu století i se zdůrazňováním všech možných i nemožných kulturních rozdílů a podobností, jsou popsána i místa, která Šimek se svými přáteli navštívili cestou do Paříže a zpět.

Qido Šimek je svými cestopisy někdy srovnáván – a určité podrobnosti zde jistě najdeme, ať již se to týká provenience autora nebo jeho spisů – s rodákem z Dobrušky, řemeslníkem Aloisem Beerem (viz např. Filip Novotný: ČESKO ZEMĚ (www.rozhlas.cz/olomouc/kultura/_zprava/728290). Nicméně do bližších srovnání mezi těmito dvěma zajímavými Východočechy bych se zde nepouštěl. Domnívám se, že toto je výzvo pro mnohem fundovanější odborníci na tuto tematiku, členku naší společnosti, kolegyni Nellu Mlsovou.

Pavel Helan

Gomorra Roberta Saviana

Jak je možné, že v jedné z nejrozvinutějších zemí na světě, která je členem Evropské unie, v zemi s demokratickou tradicí, se vraždí jako ve válce? Neapolitánci většinou reagují: nejsme všichni takoví, jsou tady i ti dobří a čestní, s nimiž je třeba počítat. V Neapoli není všechno camorra, ale pravda je, že camorra tady vládne a neapolská společnost je nepřehledný spletenec potenciálních camorristů – jako doplněk bytí, z nutnosti, z pohodlnosti, z rezignace.

Neapol intelektuálů, těch spořádaných lidí, kteří vidí kulturní vzory v zahraničí, je početná a dívá se na camorru s opovržením a zahanbením. Avšak chtě nechtě je spoluaktérem této ilegální společnosti, kde se camorra stala sociálním stabilizátorem. Takové výčitky vyslovuje italský politolog a publicista Giorgio Bocca a obviňuje italský stát a jeho instituce ze zodpovědnosti za tuto situaci.

Jedním z Neapolitánců, kteří nepředstírají, že nevidí a neslyší, patří mladý novinář a spisovatel Roberto Saviano. Na podzim roku 2006, kdy kulminuje válka klanů v Secondiglianu, vychází jeho faktografický román se symbolickým názvem biblického města zkázy Gomorra a mizí z pultů knihkupectví. Saviano, dlouholetý spolupracovník antikamorristských institucí, v něm naléhavě a bez příkras odkrývá otřesné skutečnosti organizovaného zločinu:

„Systém“, to je termín zde všem známý, jinde se musí dešifrovat. Jde o neznámý odkaz pro toho, kdo nic neví o síle moci kriminální ekonomiky. Výraz camorra neexistuje, to je slovo pro laika, pro policistu. Používají ho soudci, novináři, scénáristé. To slovo je k smíchu všem zasvěceným, je to všeobecné označení, pojem pro badatele, vytačený do historického rámce. Termín, jímž se identifikují příslušníci klanu, je Systém: „Patřím k Systému v Secondiglianu“. Je to termín výstižný, jde spíš o mechanismus než o strukturu. Kriminální organizace přímo souvisí s ekonomikou, obchodní dialektika je kostrou klanu.

„Systém“ čtvrti Secondigliano ovládal už téměř celou síť textilní výroby, neapolská perife-

rie se stala skutečným výrobním centrem, centrem podnikání. Veškerá móda přehlídkových mol, veškerý lesk těch nejmonděnnějších premiér v gala pochází odtud.

Horizontální struktura, mnohem flexibilnější než Cosa Nostra, mnohem propustnější novým spojenectvím s 'ndranghetou, schopná přijímat neustále nové klany, nové strategie, vtrhnout na trhy budoucnosti... Počtem příslušníků je camorra nejpočetnější kriminální organizace v Evropě. Poměrem připadá na každého člena sicilské mafie pět Kampánců, na každého 'ndranghentistu dokonce osm. Třetinu, čtvrtinu počtu představují další organizace.

Systém se nafoukl jako těsto ponechané k nakynutí v dřevěných dížích periferie. Obecní a regionální politici žili v přesvědčení, že jej potírají už jen odepřením jakýchkoli obchodních kontaktů s klany. Ale to nestačilo. Opomenuli věnovat tomuto jevu dostatečnou pozornost, podcenili moc rodin tím, že ji považovali za úpadek periferie.

Tři tisíce šest set mrtvých od roku, kdy jsem se narodil. Camorra zabijela víc než sicilská mafie, víc než 'ndrangheta, víc než ruská mafie, než albánské rodiny, vyšší je počet mrtvých, než kolik má na svědomí španělská ETA a IRA v Irsku, víc než Rudé Brigády... Camorra zabíjela nejvíc... Napadá mě názorné vyobrazení. Ta mapa světa, která se často objevuje v novinách, ta mapka, která označuje ohnivým plamínkem všechna místa na světě, kde se odehrává nějaký válečný konflikt. Kurdistan, Súdán, Kosovo, Východní Timor. Nějak člověku přijde zabloudit pohledem na jih Itálie. Sečíst ty hromady masa, které se zaevidují během každé války camorry, mafie, 'ndranghenty..., ale není tam ani stopy po blesku, žádný ohýnek.

Sedmadvacetiletý Roberto Saviano vyrůstal v kraji, který vykazuje největší počet zavražděných v Evropě. Jeho otec lékař, jednou nerespektoval místní zvyklost – totiž že pokud oběť camorristů ještě žije, když záchranka přijede na místo vraždy, nechá zraněného zemřít, případně počká, až se pachatelé vrátí a čin dokonají. Savianův otec dal zraněného převézt do nemocnice a zachránit. Dostal za vyučenou – zdemolovaný byt a zdraví... a rezignoval. Pod-

dal se situaci. Svého syna však naučil záhy zacházet s pistolí. Dialog, který se přitom odehrál, nazývá Saviano katechismem:

Savianův otec: „Robbe, co je chlap bez univerzity a s pistolí?“ Saviano: „To je blbec s pistolí.“ Otec: „Správně. A co je chlap s univerzitou a bez pistole?“ Saviano: „To je blbec s univerzitou.“ Otec: „Správně. A co je chlap s univerzitou a s pistolí?“ Saviano: „To je chlap, tatínku.“ Otec: „Správně, Roberte.“

Nicméně je to moc psaného slova a faktů, které se Saviano rozhodl používat v boji proti zločinu. Obrovskou zhoubnost camorry vidí v jejím neuvěřitelném ekonomickém potenciálu. Proto také svoje vyprávění zasazuje do jakéhosi ekonomického rámce spotřeby, který začíná nelegální vykládkou zboží v neapolském přístavu a končí na nekonečných černých skládkách toxického odpadu, v něž se Kampánie proměnila.

Kdyby se podle odhadu ekologické organizace Legambiente veškerý odpad, který unikl úřední kontrole, stlačil do jedné masy, vytvořil by pohoří o váze čtrnácti milionů tun: prakticky jako hora vysoká 14.600 metrů se základnou o dvou hektarech. Mont Blanc je vysoký 4.810 metrů, Everest 8.444. Tato hora odpadků, které unikly úředním záznamům, by byla největší existující horou na Zemi.

Autor vypráví o událostech, jichž byl sám svědkem nebo pozorovatelem. K těm syrově nejpoutavějším patří líčení atmosféry strachu během faidy, války klanů. Nikdo najednou neví, jestli se někdy nějak nepatrně nezkompromitoval s jednou či druhou stranou a jestli i jeho krev nebude prolita. K neuvěření je perfektní organizace pusherů, distributorů drog, kokainu. Ženy mají v tomto Systému svůj zvláštní úděl. Jsou si vědomé, že Systém je živý a pokud je muž uvězněn, dostává jeho rodina dostatečnou finanční i naturální podporu. Mladičké dívky se snaží co nejdříve provdat za ambiciózní chlapce z řad příslušníků, protože tím mají zajištěné živobytí. Když došlo ve Scampii k mohutnému zásahu policie, při níž byl zatčen boss Cosimo di Lauro a jeho dalších 53 spojenců, byli policisté a vojáci zahlceni nadávkami, poplívání, ženy na ně házely tašky s odpadky, květináče a hrnce a křičely sborově „Javatene!“ – „Táhněte!“.

Šokující je ovšem i dokonalý výčet všech bossů včetně jejich tajných přezdívek:

Carmine Alfieri nazývaný 'ntufato, rozzlobený (pro výraz nespokojenosti a hněvu přítomný stále na jeho obličejí), Nicola Luongo, nazývaný 'o wrangler (pro svou zálibu v off roads značky Wrangler), Francesco Savione, nazývaný Sandokan (pro svou podobu s hercem Kabirem Bedim), Luigi Giuliano, nazývaný Lovigino (přezdívka inspirovaná jeho americkými milenkami, které mu v intimních chvílích šeptaly „I love Luigino“), atd. (Překlad úryvků L.U.)

Trochu k smíchu je záliba bossů v holywoodských vzorech. Jeden z nich si dal postavit vilu přesně podle předlohy sídla hlavního hrdiny filmu Scareface, ztělesněného Al Pacinem. Že však napodobují své vzory ve stylu zabíjení a mučení, je přinejmenším perverzní.

Co nedokázal žádný soudce, policista ani korunní svědek, dokázala tato kniha. Popudila camorry natolik, že bylo autorovi několikrát vyhrožováno smrtí a ministr vnitra rozhodl poskytnout mu policejní ochranu. Žije tedy na neznámém místě a pod změněnou identitou, píše však dál.

Ač tyto skutečnosti byly předtím zasuty někde v soudních protokolech, přesto takto černé na bílém, podané vyčerpávajícím způsobem a podložené otřesnými statistikami dokázaly, že literatura zmůže víc než skutečná zbraň a dokáže zatřást svědomím národa.

Lenka Uchytlová

Regionální zvláštnosti italské kuchyně – KAMPANIE

„Campania felix“, již v dobách antiky velmi úrodná, byla nejbližším a nejdůležitějším dodavatelem potravin římské říše a její složitý historický vývoj jí přinesl jak hojné hostiny spojené s rody Anjou a Bourbon, tak prostá lidová jídla, v nichž převládala zelenina a mléčné výrobky a kde masa bylo vsuktku pomálu.

Počínaje renesancí najdeme popis dvorní kuchyně v dílech Scappiho. Na jeho stránkách je

mnoho neapolských receptů na makarony, náky, ryby a zvěřinu.

Teprve v 19. století se v literatuře objevuje i příprava prostších jídel. V neapolské kuchyni je také celá řada pokrmů, v nichž se od 19. století spojila tradice francouzského dvora s typicky neapolskými ingrediencemi a zvyky. Výsledkem byly velmi složité a působivé pokrmy s převahou náky, jako například makarony s ragú nebo rýžové „sartú“ plněné kuřecími jatýrky, klobáskami, kulíčkami z mletého masa a podobně.

Kampánské kuchyni vévodí rajčata, která mistrně používá od ragú k pizze, a říká se dokonce, že: „v Neapoli je rajče polovinou náboženského vyznání“. Chloubou partenopské kuchyně pocházející z pevniny jsou těstoviny a mléčné výrobky a co se týče moře, tak jsou to korýši a měkkýši. Nelze však opomenout ani zeleninové pokrmy kampánského venkova, jako například lilkový náky s parmazánem či plněné papriky. Do neapolské kuchyně patří také překvapivé „cizí“ prvky. Nezapomenutelné jsou například tzv. „rychlé smaženky“ a nejrůznější „chut'ovky“ (plody moře, minipizzy, jednohubky, omeletky), které se prodávají v různých stáncích a požívají se v kteroukoliv denní dobu. Historie pizy je velmi dlouhá, říká se dokonce, že se datuje již od dob Etrusků. Její tehdejší tvar a vzhled samozřejmě jen vzdáleně připomínal pizzu dnešní.

Slovo pizza je odvozeno od „pinsa“, což je přičestí minulé latinského slovesa „pinsare“, což znamená stlačovat, mačkat, takže její název je spojen s jejím tvarem. První písemná zmínka pochází z doby před rokem tisíc, a to jako „pizza de pane“ (chlebová pizza), později se objevuje u autorů ze šestnáctého století jako placka, která byla přílohou masitých i jiných pokrmů, ale jedla se také obložena ovocem.

Historie pizy se zrodila v Neapoli, honosném hlavním městě španělského království, kde se zabydla již v osmnáctém století. Pekla se i bez rajčat tzv. „bianca“ (bílá), v nejskromnější verzi ochucená pouze česnekem, sádlem a hrubozrnnou solí, a v bohatší verzi tzv. „mastunicola“ s tvrdým sýrem caciocavallo a bazalkou; existovaly již samozřejmě i první pizy „alla marinara“ (po námořnicku).

V osmnáctém století, když do kampánské (a zčásti i italské) kuchyně vjela na voze vítězů rajčata, se ve městě Bourbonů pizza prosadila v podobě mnohem podobnější té dnešní a zanedlouho si získala velkou oblibu v lidových vrstvách obyvatel, ale i jinde.

Když prý Ferdinand I. Bourbonský, milovník jednoduchých jídel, ochutnal pizzu od Antonia Testy, řečeného n'Tuono, nadchl se pro ni tak, že se pokusil ji zapsat na seznam oficiálních dvorních pokrmů – marně (jeho manželka Marie Rakouská byla totiž proti).

Pro pizzu existují také způsoby a místa její konzumace, což je spojeno s původními lidovými a „sociálními“ kořeny tohoto jídla. V osmnáctém století se jedla pizza v Neapoli zejména na ulici a pekli ji prostí pizari pro převážně chudší klientelu. Měla však jednoznačné přednosti: byla výživná, chutná, cenově nenáročná jak pro ty, kteří ji pekli, tak pro ty, kteří si ji kupovali, a vydržela dlouho teplá, ale nehrozilo, že se její jedlík spálí; prodávala se složená „do knihy“, na čtyři díly. Přibližně od poloviny osmnáctého století se již pizza pekla v pecích na dřevo (v přílehlých místnostech se často i bydlelo) a prodávala se ve venkovních stáncích či prostě na městských ulicích. Příručí nosil na hlavě „stufa“ (pícku), kde se pizy uchovávaly v teple a doručoval je zákazníkům „do domu“ nebo i na určené místo na ulici a své služby doprovázel hlučným a nezaměnitelným pokřikováním. Na přelomu osmnáctého a devatenáctého století se začal prosazovat zvyk konzumování pizy nejen doma či na ulici, ale také u pecí, kde se pizza pekla.

A tehdy se v Kampánii zrodila pizzerie, jak ji známe dnes s jejími nezaměnitelnými charakteristickými a „místními“ znaky. Pec na dřevo, mramorová deska, na které se pizza připravuje se všemi ingrediencemi hezky na odív, stoly pro její konzumenty a okénko, kde se pizza prodává kolemjdoucím.

PIZZA MARGHERITA

Margherita, dcera Ferdinanda Savojského, se bez lásky provdala za svého bratrance Umberta v pouhých sedmnácti letech. Byla to vzdělaná, kultivovaná, dobře vychovaná blondýnka.

Tato královna se velmi zasadila o made in Italy na úkor francouzského stylu, jenž v té době vládl. Šla příkladem tím, že jedla po italském způsobu, dávala si šít šaty od nejlepších italských krejčích a nosila nádherné šperky z římských dílen.

Byla velmi populární, což je doloženo celou řadou receptů, které jí byly věnovány. Od lahodného Margheritina dortu po „panforte“ (perník), který jí byl věnován, když přijela v roce 1879 do Sieny na slavnost Palio.

Psal se rok 1889, pizaři pro lid tvořili nejrůznější pizzy a zrodil se i ten nejslavnější recept, který byl věnován královně. Itálie byla sjednocenou zemí a při jedné návštěvě Neapole Umberto I. a Margherita vyslovili přání ochutnat pizzu...

Pizzař Raffaele Esposito byl pozván k přípravě „lidového“ jídla do královského sídla. Z pece vyšly tři speciality: „mastunicola“ (již dříve známá „pizza bianca“), pizza na námořnický způsob (s rajčaty, česnekem, ančovičkami a olivovým olejem) a pizza s rajčaty a mozzarellou (s rajčaty, česnekem, mozzarellou, olivovým olejem a oregánem).

Královně chutnala pizza s mozzarellou natolik, že chtěla jejího tvůrce pochválit písemně. A tak Esposito, vysoce poctěn, pojmenoval pizzu s mozzarellou Margherita. Dnes je „Margherita“ jedním z nejrůznějších pokrmů italské kuchyně a značkou made in Italy.

SUŠENÉ TĚSTOVINY

Na přelomu čtrnáctého a patnáctého století již existoval základní rejstřík druhů těstovin (lasagne, ravioly, makarony, vermicelli, noky) a v šestnáctém a sedmnáctém století byly vynalezeny první nástroje k výrobě těstovin. Messisburgo (1548) se zmiňuje i o „strojku na makarony“.

Je to první písemná zmínka o zařízení, které bylo již nejspíš známo o půl století dříve na Sicílii, jak to dosvědčuje „obvyklá“ spotřeba sušených těstovin, které byly vyváženy do různých míst.

I podle Scappiho (1570) je pro dobrý provoz dvorní kuchyně potřebný hnětací stroj: „kromě

ostatního je k přípravě různých těstovin potřeba dobrý hnětací stroj“.

O tomto zařízení (nástroji) se píše i v „Capituli dell'Arte delli Vermicellari“ v Neapoli (1579): „každý hostinec musí mít nutně svůj stroj provozuschopný; jeho používání musí být udržováno průběžně, a to se závy z bronzu, přičemž výkon jeho bude ku prospěchu veřejnosti sloužiti“.

V těchto letech na prst dlouhé „vermicelli“ získaly různé tvary a rozměry, které jsou známé dodnes. Těsto ze semoliny a vody se lisovalo dřevěným lisem (dřevěným šroubovým lisem) a přes měděnou mřížku s kruhovým profilem vycházely těstoviny, které se poté ručně krájely. Z konce šestnáctého století existuje mnoho svědectví o vývoji zařízení na výrobu těstovin, které se šířilo do dalekého okolí a vyrábělo se v nejrůznějších tvarech. V roce 1649 se „vzorem“ vynikajících těstovin staly janovské těstoviny ze semoliny. Ale až v osmnáctém století se píše o první skutečné továrně na těstoviny, kterou založil v Benátkách janovský podnikatel u dóžecího dvora, s přídomkem „jemné těstoviny po janovském způsobu“.

Giuseppe Ricchi

Co je nového v partnerském městě Dervio?

Na přelomu února a března proběhla krátká návštěva představitelů města Rousínov v partnerském městě Dervio v severní Itálii při příležitosti otevření tamní nové knihovny. Historická budova v centru byla opravena za 300 000 EUR a pro návštěvníky je připraveno 12.000 knih, 4 internetové stanice a množství DVD. Nejvyšší patro budovy bude sloužit pro výstavy a menší kulturní akce.

Město v minulém roce zřídilo kamerový systém napojený na centrální pult městské policie, vybudovalo část promenády kolem jezera, zastřešilo tribunu stadionu a zprovoznilo solární panely na veřejných budovách. Společně s pro-

vincii Lecco připravuje zavedení nového zákona o vodách s tím, že pro oblast je hospodárné využívání pitné vody strategickou prioritou.

Protože se v loňském roce neuskutečnily žádné vzájemné návštěvy, bylo jedním z hlavních bodů setkání dojednat aktivity pro letošní rok. Hlavní je setkání mládeže z obou partnerských měst, naplánované na asi 8 dní v první polovině září. Je určeno pro mládež ve věku 15 až 25 let a uskuteční se letos v ČR. Předpokladem je zapojení mladých lidí do přípravy programu i s tím, že část pobytu by mladí z Itálie prožili v rodinách účastníků z Rousínova. V příštím roce se předpokládá zajištění podobného programu v Itálii. Budeme usilovat o získání finančních prostředků na částečné pokrytí nákladů na setkání z programu Mládež v akci, který je podporován z fondů Evropské unie.

V jednání je také pozvání pro dospělé nebo rodiny na prázdninovou návštěvu Dervia a domlouváme s italskou stranou možnosti ubytování v hostitelských rodinách v měsíci červenci nebo srpnu na dobu čtyř až pěti dní, k tomu dva dny na cestu.

Eliška Škrobová

La Società di Danza – tance 19. století po italsku

Už třetím rokem funguje v Praze i jiných městech La Società di Danza, česká pobočka italské společnosti pro starý tanec. Na pravidelných tanečních hodinách otevřených pro širokou veřejnost se tančí společenské tance z doby Johanna Strausse (staršího i mladšího), Giuseppe Verdiho a rozkvětu a slávy vídeňské opery: mazurka, polka, čtverylky, skotské tance reel a jig, a samozřejmě král společenského tance valčík.

Hlavní „kouzlo“ tanečních hodin La Società di Danza spočívá v tom, že všechny směřují ke společným zážitkům spojeným právě s Itálií: po celý rok se v italských městech a po celé Evropě pořádají plesy ve stylu 19. století. Účastníci celoročních kurzů v Čechách, Itálii, Anglii,

Rusku či Francii se během roku naučí stejné tance a pak si na plesy v Miláně, Římě, Livornu či Neapoli mohou společně a bez obav zatančit. Jako za starých časů se rozdají taneční pořádky, vypůjčí se šaty, krinolíny, fraky, vějíře i rukavičky a zábava může začít...

Společnost La Società di Danza založil před 20lety charismatický Sicilián Fabio Mòllica a od té doby vzkvétá nejen jako taneční škola, ale především jako společenství lidí, kteří spolu tráví elegantně a s radostí volný čas. V současné době fungují její taneční hodiny v bezmála 30 italských městech a městečkách, členů bychom napočítali alespoň 600 a stále jich přibývá. V České republice vedou kurzy Kateřina Doležalová a Lukáš Klement, a to pravidelně v Praze, Liberci a Českém Krumlově. Příští běh kurzů začne opět v říjnu 2011. Přijďte se podívat a dozajista nebudete litovat!

Více na webových stránkách La Società di Danza: www.societadidanza.it

e-mail: danza1900@seznam.cz

tel: Kateřina Doležalová, +420 606 781 150

Kateřina Doležalová

Horní Maremma v Hradci Králové

Bývá běžné, že tisk oznamuje, že někdo měl někde přednášku nebo besedu, že byla velmi poučná nebo zábavná, že se přednášejícímu děkuje a podobně. Rozhodl jsem se usus porušit a napsat sám o přednášce, kterou jsem měl ve středu 30. března pro Společnost přátel Itálie v Hradci Králové na téma „Horní Maremma, méně známá část jižního Toskánska“.

Již během přípravy jsem měl velmi dobrý pocit, organizace byla vykořespondována do nejmenšího detailu. Přijeli jsme do Hradce již v poledne, abychom si prohlédli město. Ke své ostudě jsem byl v Hradci Králové ve svém přes 70 let dlouhém životě vůbec poprvé. Město je nádherné, ta stará historická část, i část moderní, postavená architekty Urbanem a Gočárem, včetně světoznámé elektrárny. Město

je čist'ouneké, s milými a ochotnými lidmi. Byli jsme nadšeni. Potkávali jsme převážně mladé lidi, zřejmě studenty, skoro jako ve starobylé Bologni.

Přednáška byla ve vědecké a studijní knihovně, moderní a velmi zajímavé budově. Postarší vrátný ochotně přivolal odpovědnou dívku, která mě zasvětila do organizace a poskytla mi pomoc v konferenčním sále. Natiskli krásné pozvánky s dalšími doplňujícími údaji o kraji, o kterém vyprávím.

Přednáška podle mne vyzněla dobře, se zajímavou diskuzí; všichni posluchači byli pozorní, aktivní, báječná atmosféra. Po přednášce se část posluchačů přesunula do Pizzerie Etna, kde jsme v diskuzi pokračovali při vynikajícím jídle a pití.

Děkuji Vám moc, všichni organizátoři a všichni posluchači! Byl to pro mne úžasný zážitek.

Uvidíme se na cestě, jedeme s vašim zájezdem do Kalábrie!

Takhle by to mělo být vždycky. No a taky bylo, v Plzni, Českých Budějovicích, Písku, Horních Počernicích. Ano, setkával jsem se s přáteli, nejen Itálie!

Jan Kříž, Zadní Třebáň

Kurzy italštiny v pobočkách Společnosti přátel Itálie v 1. pololetí školního roku 2011–2012

Pražská pobočka, zahájí 1. pololetí 21. ročníku kurzů italštiny od pondělí 3. do středy 5. října 2011 v celkem 23 kurzech. Kurzy jsou rozvrženy do 15 lekcí o dvou spojených vyučovacích ho-

Rozvrh kurzů pořádaných pražskou pobočkou:

Stupeň	Od lekce	Den	Hodina	Zahájení	Vyučující
úplní začátečníci	1	pondělí	16.30	3. 10.	Dr. Claudio V. Buttazzo
úplní začátečníci	1	úterý	17.45	4. 10.	Dr. Laura Zimmari
úplní začátečníci	1	úterý	18.00	4. 10.	Dr. Claudio V. Buttazzo
úplní začátečníci	1	středa	16.30	5. 10.	Dr. Sonia Pernisco
úplní začátečníci	1	středa	17.45	5. 10.	Dr. Ivana Švagrová, CSc
začátečníci	8	pondělí	18.00	3. 10.	Dr. Claudio V. Buttazzo
začátečníci	7	úterý	16.30	4. 10.	Dr. Claudio V. Buttazzo
pokračující začátečníci	12	pondělí	16.00	3. 10.	Dr. Roberto Rega
pokračující začátečníci	12	pondělí	17.30	3. 10.	Dr. Andreas Pieralli
pokračující začátečníci	12	středa	16.00	5. 10.	Dr. Gianluca Iuorio
mírně pokročilí	14	úterý	16.00	4. 10.	Dr. Laura Zimmari
mírně pokročilí	15	pondělí	16.00	3. 10.	Mgr. Jiří Špaček
mírně pokročilí	15	pondělí	18.00	3. 10.	Dr. Gianluca Iuorio
středně pokročilí	17	úterý	16.00	4. 10.	Dr. Francesca Cocco
středně pokročilí	17	úterý	17.45	4. 10.	Dr. Francesca Cocco
středně pokročilí	17	pondělí	17.45	3. 10.	Dr. Roberto Rega
středně pokročilí	19	pondělí	19.00	3. 10.	Dr. Andreas Pieralli
středně pokročilí	19	středa	17.45	5. 10.	Dr. Sonia Pernisco
pokročilí	25	středa	17.45	5. 10.	Dr. Gianluca Iuorio
pokročilí	30	pondělí	17.45	3. 10.	Mgr. Jiří Špaček
pokročilí	34	středa	16.00	5. 10.	Dr. Ivana Švagrová, CSc
pokročilí, konverzace		úterý	17.45	4. 10.	Dr. Gianluca Iuorio
pokročilí, konverzace		středa	17.45	5. 10.	Dr. Roberto Rega

dinách týdně. V kurzech učí 7 italských rodilých mluvčích (4 z nich mluví i česky) a 2 čeští lektoři, všichni s vysokoškolskou kvalifikací a praxí. Výuka probíhá podle učebnice „ITALŠTINA“ autorem Bahníková, Benešová, Ehrenbergerová vydané nakladatelstvím Leda, která je k dostání i se dvěma CD ve větších knihkupectvích.

Zápis prostřednictvím internetu je mož-

Přehled plánovaných kurzů:

Úroveň	Lekce	Den	Hodina
úplní začátečníci	1/5	pondělí	17.15–18.45
zkušenější začátečníci	6/10	pondělí	15.30–17.00
mírně pokročilí	9/13	středa	15.30 – 17.00
středně pokročilí	13/18	úterý	17.15–18.45
pokročilí	19/23	středa	17.15–18.45
experti	25/28	úterý	15.30–17.00

ný nepřetřítě podle informací zveřejněných na webových stránkách Společnosti kliknutím na heslo KURZY. Stupeň kurzu si zvolí každý sám bez vstupního testu. Při chybné volbě je možný přestup do vyššího, nebo nižšího stupně. Přihlášený dostane obratem potvrzení o přijetí a variabilní symbol, který uvede v příkazu k úhradě kurzovného 3.000 Kč.

Osobní zápisy s možností úhrady kurzovného v hotovosti budou probíhat od pondělí 19. do čtvrtka 29. září 2011 denně mimo pátku od 16.30 do 18.00 h. v 1. poschodí Malostranského gymnázia, Josefská 5, Praha 1, kde také bude probíhat výuka podle níže uvedeného časového rozvrhu.

Bližší informace na tel.: 606 648 317, nebo na: prateleitalie@seznam.cz

- **Olomoucká pobočka pořádá** v 1. pololetí školního roku 2011/2012 kurzy italského jazyka pro začátečníky, mírně pokročilé, pokročilé a experty s italským rodilým mluvčím. Kurzovné na pololetí: 1 900 Kč, sleva pro členy a studenty: 5 %, 15 lekcí, celkem 30 vyučovacích hodin. Kurzy začínají od pondělí 19. září do středy 21. září 2011 a budou ukončeny do 31. ledna 2012.

Učebnice: J.Janešová „Italšina pro samouky“.

Bližší informace a přihlášky na: www.prateleitalie-ol.eu

a na: info@prateleitalie-ol.eu

telefonicky na: 605 544 321

- **Jihočeská pobočka** počítá se dvěma kurzy, jedním pokračujícím a jedním pro začátečníky. Jejich organizaci svěřila i na další pololetí jazykové škole JINTES, U výstaviště 1429, 370 05 České Budějovice. Do kurzů se mohou zájemci přihlásit osobně telefonicky na: 385 310 201, nebo na: info@jintes.cz
- **Plzeňská pobočka** plánuje otevřít šest kurzů se začátkem výuky od středy 7. 9. 2011, začátečníci podle výsledku zápisů a dohody.
- **Teplická pobočka** připravuje kurz pro mírně pokročilé a pro začátečníky, každý 1x týdně po 2 hodinách.

Přehled plánovaných kurzů:

Úroveň	Lekce	Den	Hodina
mírně pokročilí	po	18.00–19.30	Mgr. Santoro
středně pokročilí	st	18.00–19.30	Mgr. Santoro
pokročilí	po	18.00–19.30	Mgr. Strnadová
konverzace s rodilým mluvčím	pá	10.00–11.30	Dr. Mazza

Místo konání: Gymnázium Teplice, Čs. dobrovolců 11.

Vyučující Mgr. Alena Kovaříková.

Bližší informace na: 603 532 232 a na: venusef@seznam.cz

- **Zlínská pobočka** pořádá kurzy italštiny všech úrovní pro malé skupiny (2 až 4 studenti) či pro jednotlivce podle moderní aktivizačně motivační metody zaměřené na současný hovorový jazyk (více na www.sarkarepikova.ic.cz).

Ceny od 4 000 za pololetí, učební materiály zdarma zajistí lektor Bc. Šárka Repíková.

- **Zlín:** pondělí, středa, čtvrtek v odpoledních, večerních i dopoledních hodinách
- **Uherský Brod a Luhačovice:** úterý dopoledne i odpoledne.

Více informací na tel. 602 728842, repikova.sarka@seznam.cz

Účast a podíl SPI na akcích k 150. výročí sjednocení Itálie

První akcí byla třídní konference, pořádaná 24.–26. února v rámci 31. Smetanovských dnů Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou Plzeňského kraje a Archivem města Plzně, s názvem „Naše Itálie. Stará i mladá Itálie v české kultuře 19. století.“. Na jejím úspěšném průběhu se podílela hlavně členka našeho výboru Dr. Irena Bukačová a jedním z referátů a účastí v diskusi Dr. Pavel Helan. Jménem naší společnosti s poukazem na spojitost italského Risorgimenta s českým národním obrozením jsem vystoupila při zahájení konference. V rámci konference byly uspořádány celkem tři vernisáže výstav. První den byl otevřena výstava s názvem „Bella Italia... aneb cesty českých umělců po Itálii v 19. století“ ve foyeru Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kra-

je. Druhý den „Itálie a italské v Plzni“ v Západočeském muzeu a třetí den „Ach! Italia cara mia! Umělci z Čech 19. století a Itálie“ v Západočeské galerii v Plzni. Konference i výstavy byly se mohly uskutečnit díky významné podpoře městských úřadů.

Druhou akcí byla dvoudenní konference, kterou naše Společnost uspořádala 3. a 4. března ve spolupráci se Společností Dante Alighieri, Italským kulturním institutem, Krajským úřadem v Brně a s podporou sponzoringu UniCredit Bank a Italsko české obchodní a průmyslové komory. Mediálním partnerem byl měsíčník Progetto Repubblica Ceca, jehož péčí bude vydán italský sborník referátů pronesených na konferenci. Zahájení bylo symbolicky v prostorách brněnského Špilberku, kde byli vězněni přední činitelé boje za sjednocení Itálie, tak zvaní karbonáři. K jejich pomníku byly za zvuků italské a české hymny položeny věnce. Druhý den se konal v Italském kulturním institutu.

Hlavní zásluhu na obsahové a organizační přípravě konference má člen výboru Dr. Pavel Helan a za Společnost Dante Alighieri Dr. Marco Moles. K propagaci obou akcí přispěli svými články členové výboru Dr. Andreas Pieralli v magazínu CamC a Dr. Giovanni Usai v měsíčníku Progetto Repubblica Ceca.

Třetí akci pořádala Italsko-česká obchodní a průmyslová komora dne 17. března za naší účasti a ve spolupráci Velvyslanectví Itálie v jeho budově. Předsedkyně poslanecké sněmovny a dlouholetá členka naší společnosti Miroslava Němcová ve své zdrcivé vyzvedla podíl naší společnosti na akcích ke 150. výročí sjednocení Itálie.

Čtvrtou akci byla konference uspořádaná 28. dubna Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy na téma „Italské Risorgimento a obrozené hnutí v Evropě: národy po pádu impérií“.

Pátou akcí ke 150. výročí sjednocení Itálie uspořádala 6. května naše neaktivnější pobočka v Hradci Králové spolu s oslavou druhého výročí obnovení své činnosti.

Šestou akcí, poněkud mimo rámec předehledných, bylo uspořádání prvního Festivalu italsko-českého přátelství na Staroměstském náměstí dne 2. června s programem italské populární hudby za účasti italských interpretů, mezi nimi i populárního Druppiho, a početných Pražanů. Iniciátorem byl italský majitel hotelu Alchymist pan Giorgio Bonelli, kterému se podařilo získat podporu pražského Magistrátu. Záštitu nad touto iniciativou převzal starosta Říma Gianni Alemanno, Velvyslanectví Itálie, Italsko-česká obchodní a průmyslová komora a řada sponzorů.

Sedmou akcí, kterou připravuje na 28. září Muzeum města Brna a Italský kulturní institut na Špilberku, je mezinárodní konference „Úsvit liberální Evropy v mezinárodním kontextu obrozeneckých hnutí“ za účasti velvyslance Itálie, představitelů regionu Venezia, Jiomomoravského kraje, města Brna a naší tamní pobočky.

Rostislav Pietropaolo

Pro vaši informaci

K minulému dvojčíslu Zpravodaje byla přiložena peněžní poukázka k úhradě členského příspěvku za rok 2011 s prosbou, aby tak bylo učiněno co nejdříve. Uplynula polovina roku a zatím příspěvky na r. 2011 uhradilo jen 239 členů. Pro srovnání v r. 2010 to bylo 435 členů. Ani to bohužel nebyli všichni a jsme nuceni jim to dopisem připomenout.

V Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky byla ustavena **Meziparlamentní skupina přátel ČR-Itálie**.

Předsedou byl zvolen poslanec Petr Gazdík z TOP 09-S

Členové:

Pavel Holík ČSSD

Ladislav Jirků TOP 09-S

Radim Jirout	ODS
Kateřina Klasnová	VV
Václav Klučka	ČSSD
Kristýna Kočí	VV
Daniel Korte	TOP 09-S
Pavel Kováčik	KSČM
Jaroslav Krákora	ČSSD
Ivana Levá	KSČM
Václav Mencl	ODS
Viktor, Paggio	VV
Gabriela Pecková	TOP 09-S
Jana Řápková	ODS
David Šeich	ODS
Ladislav Šincl	ČSSD
Petr Tluchoř	ODS
David Vodrážka	ODS
Václav Zemek	ČSSD

9. června skončil svoji misi v České republice Velvyslanec Itálie J. E. Fabio Pigliapoco.

13. června přijel do Prahy nově jmenovaný Velvyslanec Itálie J. E. Pasquale D'Avino.

O činnosti některých našich aktivních poboček:

- **Brněnská pobočka** se 3. května podílela na konferenci ke 150. výročí sjednocení Itálie, kladení věnců k pomníku italských karbonářů a průběhu prvního dne konference na Špilberku;

24. května přednáška Ing. Hany Doležalové o Positanu, perle jižní Itálie;

22. června přednáška Dr. Libuše Rektorové o Sicilii;

Ve druhém pololetí má pobočka v programu:

6. září přednášku s diapositivy Dr. Libuše Rektorové o Neapoli;

8. září se s ředitelem Muzea města Brna na Špilberku dr.Cipriánem podílí na programu návštěvy delegace starostů ze severní Itálie;

28. září se s Muzeem města Brna na Špilberku a Italským kulturním institutem podílí na mezinárodní konferenci „Úsvit liberální Evropy v mezinárodním kontextu obrozenec-kých hnutí“ uspořádané v rámci 150. Výročí sjednocení Itálie za účasti Velvyslance Itálie, představitelů regionu Venezia, Jihomoravského kraje a města Brna;

6.–8. října účast na večerech italských filmů pořádaných v Bílém domě na Žerotínově náměstí Společností přátel italské kinematografie, vedenou členkou SPI prof. Marzií Cantoni Fialovou. Večery zpestří účast populárního italského kuchaře Emanuela Ridiho a vystoupení taneční dvojice z Positana na jihu Itálie s ukázkami tamějších temperamentních tanců.

12. října se koná valná hromada s volbou nového výboru pobočky.

Na **6. prosinec** se připravuje každoroční předvánoční koncert v Moravské galerii.

Pobočka chystá vlastní webové stránky.

- **Pobočka v Českých Budějovicích** uspořádala 3. února, za nemalého zájmu veřejnosti vernisáž výstavy královéhradeckého fotografa Pavla Musila „Oheň a led“. Výstava se konala do konce března v prostorách Biologického centra Akademie věd ČR a přinesla pohled na dvě poněkud kontrastní tváře Itálie: vitální toskánskou krajinu a strohost Dolomit.

19. května přednášel kníže Maurizio Gonzaga ve Studentském univerzitním divadle na téma „Od českého lva k císařské orlici: Vztahy rodiny Gonzaga a lucemburské dynastie“. Rod Gonzaga, z něhož pocházely dokonce dvě české královny, nese ve svém rodovém znaku od konce 14. století českého lva. Přednáška pojednávala o vztazích jeho předků k českým králům a římskoněmeckým císařům z lucemburského rodu. Doprovázela ji projekce krátkého dokumentárního filmu o provincii Mantova a jejich uměleckých památkách, přírodě, gastronomií a agroturistice.

V rámci večerních programů nazvaných „Le serate“ se podařilo vyprofilovat literární večery - představení současné italské prózy a jejich překladů, filmový klub i přednášky na různá atraktivní témata (také velmi závažná), např. 3 seraty byly věnovány mafií. Pobočka se snaží reflektovat Itálii méně turistickou, ale aktuálnější.

Ve spolupráci s Akademickou knihovnou JČU připravila od 1. do 12. srpna 2011 Letní školu italštiny a vyhlásila Letní fotografickou soutěž o pěkné ceny. Do hodnocení budou zařazeny fotografie pořízené v Itálii. Každý účastník může na emailovou adresu amicedellitalia@centrum.cz poslat v digitální podobě maximálně tři fotografie. Uzávěrka soutěže je 30. září 2011.

Na listopad plánuje koncert sopranistky z Říma Loredany Margheriti. Za doprovodu klavíru bude zpívat především árie z italských oper.

- **Pobočka v Hradci Králové** zůstala i v první polovině roku 2011 věrna tradici a uskutečnila celkem 9 zajímavých a hlavně vždy bohatě navštívených akcí. Popis jejich průběhu doprovázený fotogalerií každé z nich najdete na stránkách pobočky <http://prateleitalie-hk.ning.com/>. Můžeme se tedy omezit jen na jejich výčet:

18. ledna – Italský večer

8. února – Ochutnávka parmských specialit

16. února – Vernisáž výstavy Pavla Piekara „I já jsem byl v Itálii“

11. března – Italiano in cioccolato, minikurz italštiny s ochutnávkou čokolády

18. března – Jarní italský večer'

30. března – Přednáška z cyklu Bel paese – Horní Maremma

13. dubna – Přednáška z cyklu Bel paese – potkala jsem Sicílii

6. května – Slavnostní italský večer, oslavy 2. narozenin spi hk a 150. výročí sjednocení Itálie

17. června – Také italové hrají golf

Pobočka na svých stránkách zveřejnila program činnosti pro podzim /zimu 2011:

Fotosoutěž – Naše letní dovolená v Itálii 2011. Podmínky na <http://prateleitalie-hk.ning.com/>

14. září – Italský večer

5. října – vernisáž výstavy Marie Schon: Sicílie

8. října – kurz vaření – Toskánská kuchyně

19. října – přednáška z cyklu Bel paese – Sardinie

9. listopadu – přednáška – Benito Mussolini

10. prosince – Italská besídka, tentokrát mikulášská i vánoční

• **Liberecká pobočka** v prvním pololetí usku-tečnila a na druhé pololetí připravila:

leden – přednáška o Toskánsku, spojená s výstavou fotografií členů SPI

duben – první reprezentační ples pobočky v Liberci

pravidelné italské pondělky, vždy každé první pondělí v měsíci

květen – italský kvíz, spojený s ochutnávkou vín

červen – promítání filmu Manželství po italsku

červenec – Romeo a Julie – příprava na zájezd do Verony

srpen – zájezd s CK Best Tour Benátsko a návštěva opery Nabucco v amfiteátru ve Veroně

září – pro velký úspěch repríza italského kvízu

září – fotografická soutěž „Italové v hledáčku“ členů SPI Liberec

1. listopadu v 19.00 klasický kytarový koncert mistra Nikolý Jappelliho

• **Olomoucká pobočka** – odbor školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu v Olomouci vydal v Metodické pomůcce pro školy k problematice interkulturních rozdílů osmnáctistránkovou stat' předsedy pobočky Dr. Kvida Sandroniho o Itálii.

27. ledna 2011 se konala valná hromada členů pobočky. Dosavadní členové výboru byli opět zvoleni. Dott. Kvido Sandroni předseda, Mgr. Barbora Králíková místopředseda, paní Marie Hasalová členka.

V druhém pololetí školního roku 2010/2011 bylo organizováno 5 kurzů italského jazyka.

2. června se k jejich ukončení konala společná večeře.

15.–19. srpna proběhne každoroční letní kurz italského jazyka.

19.–21 září zahájí 6 kurzů italštiny v nové učebně u Matice cyrilometodějské, Dolním nám. č. 24.

V podzimním období je plánována přenáška o Itálii.

- **Pražská pobočka** ukončila první pololetí 20. ročníku kurzů italštiny v Praze se 165 účastníky a druhé se 130 účastníky a byla připravena nabídka 23 kurzů pro první pololetí 21. ročníku kurzů, ve kterých bude učit 7 italských a 2 čeští lektori.

26. dubna se členové pobočky podíleli na jediné akci k oslavě 65. výročí dne osvobození Itálie připadající na 25. duben. Uspořádala ji česká pobočka Asociace italských partyzánů za účasti představitele Českého svazu bojovníků za svobodu. Akce se konala v galerii Lapidárium. Její obvyklé konání v Italském kulturním institutu nebylo umožněno.

13. května prezentace knihy našeho člena Massima Recchioniho „Il Tenente Alvaro, la volante Rossa“, věnované osudům antifašistických poválečných politických uprchlíků z Itálie, kterým Československo poskytlo politický azyl. Návrat do vlasti jim umožnil udělením milosti prezident Pertini.

24. května beseda s knížetem Mauriziem Gonzagou o vztazích jeho předků k českým králům a římskoněmeckým císařům z lucemburského rodu ve spolupráci s jednotou tlumočnicků a překladatelů.

2. června koncert vokálního a instrumentálního souboru Salerno Classica při jeho již několikátém vystoupení v ČR., ve spolupráci pobočky s Městskou částí Praha 20 – Horní Počernice v tamním moderním divadle.

3. června druhý koncert tohoto souboru v Libeňském zámečku. Dva různé, velmi přitažlivé a citlivě pojaté programy na společné italské téma – opera – film – romanca – sklidily, jako zatím vždy v podání našich přátel ze Salerna, veliký úspěch před naplněnými sály. Místopředseda Společnosti Dr. Pietropaolo na závěr druhého koncertu italským umělcům poděkoval za jejich krásný přínos k oslavám 150. výročí sjednocení Itálie, na kterých se naše Společnost podílela.

30. června přednáška Jiřího Holuba k současnému dění v Itálii ve spolupráci s Jednotou tlumočnicků a překladatelů.

Na druhé pololetí pobočka připravuje:

3.–15. července pobytový a poznávací zájezd do Kalábrie;

24.–31. července letní školu italštiny, italské kuchyně a “italian beauty style” s mottem „zdokonalujme italštinu při poznávání italských krás“ ve spolupráci s občanskými sdruženími města Terni v regionu Umbrie;

19.–27. září zápisy do prvního pololetí 21. ročníku kurzů italštiny;

3.–5. října zahájení kurzů.

Po dohodě termínu s Italským kulturním institutem prezentaci rozšířeného vydání knihy Dr. Josefa Kašpara „Itálie známá i neznámá“ za účasti autora.

1. listopadu v 19.00 v Palfyho paláci se uskuteční klasický kytarový koncert italského mistra Nicolý Jappelliho.

Počátkem prosince další přednášku Jiřího Holuba k současnému dění v Itálii.

Rostislav Pietropaolo

OBSAH 1–2. ČÍSLA XVI. ROČNÍKU ZPRAVODAJE SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

Andreas Pieralli: Thermopyly, Berlusconi, Montesquieu a nová renesance – recept na záchranu demokracie	1
Josef Kašpar: Quo vadis Lega?	4
Vladislav Tkáč: Itálie, nejbohatší klenotnice UNESCO, 2. část	6
Jaroslav Hrdlička: Z paměti Vlastimila Kybala o diplomatickém působení v Římě 1920–1922	8
Pavel Helan: Recenze knihy Quido Šimek: Cestopis.....	10
Lenka Uchytílová: Gomorra Roberta Saviana	12
Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Kampanie (Campania)	13
Eliška Škrobová: Co je nového v partnerském vztahu Dervia a Rousínova.....	15
Kateřina Doležalová: La Società di danza.....	16
Jan Kříž: Horní Maremma v Hradci Králové	16
Kurzy italštiny v pobočkách Společnosti přátel Itálie v 1. pololetí školního roku 2011/2012	17
Účast Společnosti přátel Itálie na akcích ke 150. výročí sjednocení Itálie.....	19
Pro vaši informaci.....	20

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Pavel Balcárek, Kateřina Doležalová, Pavel Helan, Jaroslav Hrdlička, Josef Kašpar, Dagmar Koutná, Jan Kříž, Andreas Pieralli, Rostislav Pietropaolo, Giuseppe Ricchi, Eliška Škrobová, Vladislav Tkáč, Lenka Uchytílová

Technická spolupráce

Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Vojtěch Čelko: Recenze knihy Josefa Kašpara – Itálie známá i neznámá II
Josef Kašpar: Recenze knihy Paoly Pajko – Rozvoj udržitelný nebo obavy vyvolávající?
Dagmar Koutná: Letní škola italštiny, italské kuchyně a kurzy beauty v Terni (Umbrie)
Tomáš Matras: Eseje Piera Paola Pasoliniho poprvé v češtině
Andreas Pieralli: Berlusconi, Hamletovo dilema uzavírajícího se Česka a soubor dvou titánů“.
Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Piemont (Piemonte)

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

Vydává Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842